

An aerial photograph of Helsingfors, Finland, taken during the golden hour of sunset. The city's dense urban landscape, featuring a mix of historic and modern buildings, is visible. The city is situated along the coast, with the sea in the foreground and background. The warm, orange light of the setting sun bathes the entire scene, creating a serene and picturesque atmosphere. The title 'Helsingfors' is enclosed in a white speech bubble in the top right corner.

Helsingfors

Helsingfors havsstrategi 2030

Kompakt analys av nuläget

Varje helsingforsare bor mindre än tio kilometer från havsstranden och i Helsingfors finns 130 kilometer allmänna strandstråk för gemensamt bruk. Havet omger staden från tre håll och mosaiken av öar som huvudsakligen är i offentlig ägo är även internationellt sett ett unikt särdrag för Helsingfors. Det havsnära läget har länge identifierats som en viktig attraktionsfaktor för Helsingfors och även som något som bör utvecklas. Utvecklingsprogram och utredningar har tagits fram och arbete för att utnyttja havsresursen har gjorts vid Helsingfors stads olika sektorer. (Bilaga 2: Utredningar om utvecklandet av Helsingfors havsresurs).

Enligt Helsingfors stadsstrategi 2017–2021 är Helsingfors havsnära läge en del av stadens grundkaraktär och -väsen, men samtidigt konstateras att havsnärheten inte har utnyttjats i tillräcklig grad som en attraktivitetsfaktor för staden.

Den traditionella sjötrafiken har betjänat helsingforsarna i decennier, men att ta färjan från vimlet på Salutorget mot Sveaborg är fortfarande det populäraste alternativet. De betydande besöksmålen för allmänheten, Sveaborg och Högholmen, har årligen 1,5 miljoner besökare och läget på en ö betraktas i fråga om de här för nästan alla finländare bekanta besöksmålen som en stark imagemässig attraktivitetsfaktor. De andra öarna är mindre kända och den egna profilen håller ofta ännu på att utvecklas. Helsingforsarnas havsrevir är fortfarande litet i förhållande till möjligheterna.

En ytterligare utmaning som har identifierats är att de maritima företagen måste vänta länge på de behövliga tillstånden för att kunna inleda verksamheten. Det

gemensamma utvecklandet med staden är också långsamt. Det här har en ogynnsam verkan för rekreationsbruket av de havsnära områdena och diversifieringen av tjänsterna och för hur företagen orkar.

En stor del av öarna utanför Helsingfors ägs av staten och en allt större del av tjänsterna i skärgården produceras av privata aktörer. På många öar utvecklas i nuläget närmast den egna verksamheten, varvid helhetskonceptet för Helsingfors skärgård lätt blir splittrat. Mellan aktörerna i havsnära Helsingfors behövs mer öppenhet och samarbete som gynnar alla parter och en ansvarsfull användning av skärgården. Förutom utvecklandet av tjänsterna gäller det här också åtkomsten av de havsnära besöksmålen och organiseringen av underhållet.

Budskapet från medborgarnas idésökning och intressentgruppskartläggningen som utfördes våren 2018 är entydigt: Helsingfors blir världens bästa havsstad genom konkreta handlingar som invånarna, företagen och Helsingfors stad förverkligar tillsammans. Exempelvis fortsätter öppnandet av den närmaste skärgården för allmänheten och Helsingfors strandstråk utvecklas utgående från att de bildar ett kontinuerligt och fungerande nätverk av gång- och cykelstråk.

Den nya generalplanen för Helsingfors har som mål att förtäta stadsstrukturen och erbjuda invånarna nya rekreationsmöjligheter i områden nära havet. På Helsingfors 130 kilometer långa strandstråk och på nästan 300 öar kan varje helsingforsare ha en egen ”stugstrand”, varifrån det i framtiden är möjligt att allt bättre simma, fiska, sjösätta båten och njuta av sommardagar.

Att stärka de maritima dragen är praktiska handlingar

Helsingfors stadsstrategi förverkligas i stadsgemensamma spetsprojekt, varav ett är Helsingfors havsstrategi och handlingsprogram.

Beredningen av havsstrategin har styrts av de maritima målen i stadsstrategin, men också av strategins mål angående en fungerande stad som skapar förutsättningar för ett stimulerande och trevligt liv för sina invånare. Som bäst är havsnärheten en fast del av stadens vardagliga trivsamt, lätt åtkomliga närnatur och tjänster som ökar välbäendet. Havsnärheten ska vara mera användar- och kundorienterad än tidigare och havsnaturskyddet grunda sig mera på god vård och uppföljning än på avstängning.

Enligt stadsstrategin ska havsnärheten utnyttjas bättre som en attraktivitetsfaktor för staden. Helsingfors skärgård ska göras till ett allt attraktivare turist- och rekreativmål och öppnandet av den närmaste skärgården för allmänt bruk fortsätter. Utgående från skärgårdens potential skapas en internationell biennal för offentlig konst till Helsingfors. Helsingfors värnar om sin värdefulla

natur och agerar för att öka diversiteten i stadsnaturen. Den ekologiska kvaliteten, tillgängligheten och hälsokonsekvenserna i fråga om grön- och blåområden tryggas.

I Helsingfors havsstrategi fastställs målen för det maritima utvecklandet och i handlingsprogrammet åtgärderna för att verkställa målen. Målen i strategin har utarbetats och åtgärderna för att verkställa dem har valts i samverkan med olika sektorer och partner.

Att förverkliga Helsingfors maritima egenskaper förutsätter framför allt bättre intern koordination och ledarskap av den maritima verksamheten vid staden, stärkt ägarskap av den maritima resursen samt bättre samarbete mellan de olika aktörerna i skärgården. Öarna kan också utvecklas mer än tidigare genom snabba försök, vars verkställighet inte förutsätter en tung tillståndsprocess. I fråga om den maritima verksamheten behövs ansvarsbärande för det gemensamma utvecklandet och hanteringen av tjänsterna och helheten.

Helsingfors havsväg: målen 2018–2030

1. Helsingfors är en attraktiv och fungerande havsstad

- Hållbarhet och planering på lång sikt förverkligas i de maritima funktionerna.
- Skärgården, kusten och havet är en plattform för försök och nyskapande näringsverksamhet: Helsingfors stärker förutsättningarna för skapande av nya maritima tjänster.
- I den maritima omgivningen ordnas internationellt unika evenemang.
- En internationell biennal för offentlig konst som utnyttjar skärgården ordnas för första gången år 2020.
- Stadens interna koordinering av maritima ärenden förbättras.
- Staden intensifierar samarbetet med de andra offentliga markägarna i skärgården.

2. Maritima tjänster och rekreationsmöjligheter är tillgängliga för alla

- Maritima rekreationsmål planeras så att varje helsingforsare kan njuta av dem. I planeringen beaktas de strategiska målen i fråga om hälsa och välfärd samt ökad rörlighet för helsingforsarna.

- Tillträdet till stränder och öar underlättas med offentlig trafik eller genom användning av egen båt.
- I skärgården finns fungerande underhållstjänster och övriga förhållanden som stöder företagsverksamhet.
- Tillgängligheten och användbarheten av maritima tjänster förbättras med hjälp av digitalisering.
- Inom turismen görs satsningar på hållbarhet, mångsidighet och högklassiga lokala upplevelser som skärgården erbjuder.
- Staden skapar partnerskap med företag som producerar maritima tjänster.

3. Helsingfors värnar om sin havsnatur

- Planeringen och användningen av stränderna och skärgården är ansvarsfull och beaktar alltid de krav som den känsliga skärgårdsnaturen, skyddet av Östersjön och kulturarvet ställer.
- Havsnaturens tillstånd följs regelbundet upp också med undersökningar.
- Helsingfors deltar aktivt i arbetet för att skydda Östersjön.
- Miljömedvetenhet utgör en möjlighet att utveckla en ny typ av affärsverksamhet och produktinnovationer.

1. Helsingfors är en attraktiv och fungerande havsstad

Stadens interna koordinering av maritima ärenden förbättras och samarbetet med övriga aktörer i skärgården förstärks

Helsingfors maritima verksamhetskultur byggs tillsammans av staden, invånarna och företagen. Stadens interna samverkan i maritima frågor intensifieras så att verksamheten är allt enhetligare. På stränderna och i skärgården finns i framtiden allt mer olika slags tjänster och verksamhet, som produceras av företagare och gemenskaper i god samverkan med Helsingfors stad. Företagssamarbetet med maritima aktörer syftar på att förbättra tjänsterna och allt enhetligare marknadsföring och mera helhetsbetonat utvecklande av skärgården.

I de traditionella och populära besöksmålen Sveaborg och Högholmen fortsätter utvecklandet av verksamheten som en del av Helsingfors maritima utbud. Läget på en ö betraktas som en viktig del av de här målens speciella karaktär. Samarbetet ökas med staten och andra markägare och aktörer i skärgården.

Hållbarhet och planering på lång sikt realiserar i de maritima funktionerna

Funktionaliteten och användningen av Helsingfors havsnära områden planeras som en helhet och målet är ett maritimt Helsingfors vars långsiktiga utveckling Helsingfors stad med dess partner styr och där staden skapar möjligheter för en utökning av serviceutbudet och gemensam marknadsföring.

Dagens havsnärhet i Helsingfors är byggande av maritima bostads- och arbetsmiljöer, ett större antal rekreationsmål och innovativa trafiklösningar som drar nytta av metro- och sjötrafiken och stadscyklarna. Enligt genomförandeprogrammet för generalplanen påbörjas utvecklandet i skärgården vid de mål som har de bästa förutsättningarna att bli förverkligade.

Skärgården, kusten och havet är en plattform för försök och nyskapande näringsverksamhet

Helsingfors stärker förutsättningarna för skapande av nya maritima tjänster och staden utvecklas som en plattform för försök och nyskapande näringsverksamhet. I skärgården och på stränderna skapas djärvt och året runt möjligheter för högklassiga turistupplevelser och produkter som intresserar invånare och besökare och som lockar investeringar och skapar arbetstillfällen. Den lokala efterfrågan garanterar en kontinuerlig användning av de maritima tjänsterna.

Nya slags inkvarteringskoncept är möjliga i strandzonen och i skärgården. Det här tjänar tillkomsten av intressanta, internationellt unika, året runt användbara attraktionsmål i Helsingfors.

I den maritima omgivningen ordnas internationellt unika evenemang

Skärgården och strandområdena erbjuder en unik plattform för ordnande av storevenemang. Strandsommaren ger varje stadsbo en möjlighet att ordna ett maritimt evenemang av eget snitt.

Det största evenemanget inom den närmaste framtiden är Helsingforsbiennalen för offentlig konst som ordnas från och med år 2012 i skärgården och på stränderna. Evenemanget som ordnas vartannat år höjer skärgårdens och strandområdenas internationella profil och intresset för dem som en plats för maritim företagsverksamhet och inkvarteringstjänster. Förutom ett unikt kulturevenemang är Helsingforsbiennalen också ett friluftsevenemang som uppmuntrar hela familjen att röra på sig.

Staden fungerar som partner i internationella båt-evenemang och andra vattensportevenemang, maritima vetenskapliga konferenser och andra evenemang med anknytning till havet.

2. Maritima tjänster och rekreationsmöjligheter är tillgängliga för alla

De maritima funktionerna är tillgängliga för alla

Skärgårdens och kustens originella grovhet och till profilen olika objekt är en del av den för alla öppna Helsingforskaraktären och vår stads stimulerande livskraft. De maritima funktionerna förverkligar den rörliga och hälsofrämjande stadens mål och öarna och stränderna fungerar som en stimulerande miljö som minskar olikvärdigheten.

Utvecklingen av de maritima funktionerna i Helsingfors handlar om att stärka attraktiviteten och invånar- och användartillfredsställelsen på stränderna, öarna och havet. Utvecklandet av världens bäst fungerande havsstad förutsätter att kundperspektivet beaktas bättre än tidigare.

Målet för utvecklingen av de maritima områdena är att underlätta stadsbornas och besökarnas tillträde till stränder och öar och att förbättra öarnas rekreativsmöjligheter, tjänster och sjötrafikförbindelser.

Sjötrafikens portar till Helsingfors skärgård är en del av strandlinjen som utvecklas bland annat vid Gräsviken, Salutorget, Hagnäs, Fiskehamnen och Nordsjö. Helsingfors Hamns tjänster består av passagerartrafikens portar från havet till staden. Knutpunkterna för turisternas och stadsbornas trafikflöden förstärks och havet kan nå enkelt där människorna rör sig och dit det bäst går att komma med metron och den övriga kollektivtrafiken.

Helsingfors är också hemhamnen för cirka 50 000 båtförare. Helsingfors stads tjänster för båtfolket utvecklas och förbättras i samverkan med bland annat båtklubbarna.

Naturens verkningar för välmåendet och deras förvandling till produkter erbjuder betydande möjligheter för helsingforsarnas välmående i vardagen. I förvandlingen av naturens verkningar för välmåendet till produkter finns affärspotential och möjligheter för nya serviceinnovationer.

I skärgården finns fungerande underhållstjänster och andra förhållanden som stöder företagsverksamheten

Tjänsterna förutsätter infrastruktur, kundflöden och smidigt tekniskt underhåll också i skärgården. Till stadens roll som möjliggörare hör också utvecklandet av skärgårdens underhållsnätverk och infrastrukturnätverk. Genom så kallade ”off grid”-lösningar förs intressanta inkvarteringslösningar till ställen som inte har ett infrastrukturnätverk. Alla aktörer i skärgården behöver dock ett fungerande och tillsammans utvecklat underhållsnätverk.

Digitaliseringen till en del av marknadsföringen och försäljningen av maritima tjänster

De maritima tjänster som Helsingfors stad erbjuder och försäljningen av produkter bör i fortsättningen finnas tillgängliga också i de digitala kanalerna. Exempelvis sjötrafikens tidtabeller finns i reseplaneraren, oberoende vilken operatör det gäller. Digitaliseringen effektiviserar också företagets bakgrundsprocesser, exempelvis båtturnernas hantering, marknadsföring och myndighetssamarbete. Delningsekonomin omfattar i framtiden också havet. Det här effektiviserar till exempel vidareuthyrningen av båtplatser och båtar.

3. Helsingfors värnar om sin havsnatur

I enlighet med åtgärdsprogrammet i Helsingfors klimatstrategi beaktas principerna för hållbar turism, kolneutralitet och skyddet av Östersjön.

Natur- och miljökonsekvenserna följs upp från början och Helsingfors värnar aktivt om sin värdefulla havsnatur. Riskerna som hänför sig till slitage, erosion och störning av naturen och kulturarvsobjekt, ändring av landskap, nedskräpning och förgrumling av vatten bör uppmärksammas på förhand. Dessutom ska lösningar för dem utvecklas aktivt. Den ökande sjötrafiken riktas till rutter som sparar undervattensnaturen, byggandet och besökarna styrs till tåligare områden.

Ett plastfritt hav och beredskapen för klimatförändringen genomsyrar all planering som gäller skärgården och strandområdena och skapar ett behov för produk-

tutveckling och nya innovationer. Till det här hör också elektrifieringsförsöken inom vattentrafiken och att evenemangen genomförs så att de belastar naturen så lite som möjligt.

I det maritima planeringsarbetet kartläggs både stjärnmålen för skärgårdens och strändernas utveckling och, å andra sidan, mål som på grund av naturvärdena inte över huvud taget öppnas för rekreativsbbruk.

Naturen och dess immateriella värden kan utnyttjas för att förbättra välmåendet i vardagen, men även för att lösa sociala och hälsorelaterade frågor samt omsorgen om den åldrande befolkningen. Det här förutsätter en förbättring av tillgängligheten i maritima mål.

Helsingfors